

Marija Mojca Peternel*

Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins (1875–1938)

IZVLEČEK

Prispevek želi predstaviti časopis Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins v obdobju od leta 1875 do 1938. Časopis je bila ena izmed publikacij Nemško-avstrijskega alpskega društva (Deutscher und Oesterreichischer Alpenverein), ki se je po priključitvi Avstrije k Nemčiji preimenovalo v Nemško planinsko društvo (Deutscher Alpenverein), kar je pomenilo začetek konca društva. Obravnavani časopis je pokrival celotno nemško govorečo področje današnje Evrope, v prispevku pa je poseben poudarek namenjen pregledu novic, ki so v obravnavanem obdobju bile povezane s takratnim slovenskim prostorom.

Ključne besede: zgodovina, planinstvo, Deutscher und Oesterreichischer Alpenverein (DuOeAV), Kranjska podružnica DuOeAV, časopisi

ABSTRACT

THE MITTEILUNGEN DES DEUTSCHEN UND OESTERREICHISCHEN ALPENVEREINS NEWSPAPER (1875–1938)

This contribution aims to present the Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins newspaper, published between 1875 and 1938. It was one of the publications of the Deutscher und oesterreichischer Alpenverein (German and Austrian Alpine Society). After the annexation of Austria to Germany, the society in question was renamed as the Deutscher Alpenverein (German Alpine Society), which marked

* Dr., doc., Oddelek za germanistiko z nederlanistikom in skandinavistikom, Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, SI-1000 Ljubljana; mojca.peternel@guest.arnes.si

the beginning of its end. The newspaper in question covered the entire German-speaking territory of today's Europe, and the contribution pays special attention to the news related to the Slovenian territory during the relevant period.

Keywords: history, mountaineering, Deutscher und Oesterreichischer Alpenverein (DuOeAV), the Kranj branch of the DuOeAV, newspapers

Uvod

Časopis *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins* (v nadaljevanju *Mitteilungen*) je bil ena od publikacij *Nemško-avstrijskega planinskega društva* (*Deutscher und oesterreichischer Alpenverein* – DuOeAV), zato si v uvodu najprej na kratko pogledamo njegov nastanek v luči širšega zgodovinskega ozadja.

V šestdesetih letih 19. stoletja se je zanimanje za gore v Srednji Evropi povečalo in v Švici, Italiji, Avstriji in tudi v Nemčiji so bili ustanovljeni planinski klubi, v katerih so se sprva neformalno združevale majhne skupine planinskih prijateljev.¹ Leta 1862 je bil ustanovljeno *Avstrijsko planinsko društvo* (*Oesterreichischer Alpenverein*), leta 1869 pa v Münchnu *Nemško planinsko društvo* (*Deutscher Alpenverein*). München se je razvil v središče alpskega alpinizma, ne le zaradi ugodne geografske lege. V mestu je živelo večje število premožnih meščanov, med katerimi je vladalo razširjeno zanimanje za Alpe, kar je nudilo ugodne razmere za delo krajinskih slikarjev, alpskih literatov ter ljubiteljev narave in alpinistov. Geografska lega v bližini vzpetega sveta ter ustrezne pravne in gospodarske razmere so bile odlična podlaga za ustanovitev planinskega društva, ki so ga večinoma sestavljali nezadovoljni člani sedem let prej ustanovljenega *Avstrijskega planinskega društva*. Tako je 23. avgusta 1873 v nekdanjem strelišču pri gradu Gayenhofen v Bludenzu prišlo do združitve z *Nemškim planinskim društvom* v *Nemško in avstrijsko planinsko društvo* (*Deutscher und Oesterreichischer Alpenverein*).²

Naloge novoustanovljenega društva so bile v prvi vrsti prizadevanja in aktivnosti, povezani z vzpetim svetom. »Če je bilo združenje kljub temu osumljeno političnih ali verskih nagnjenj, je šlo za zlonamerno obrekovanje s strani posameznikov, ki jih je zdrava pamet prebivalcev Alp prezrla in jih lahko z nasmehom spregledamo kot povsem osamljene izjeme.«³ Glede na družbenopolitično dogajanje na prelomu 19. v 20. stoletje, ki je prežemalo vse plati življenja v monarhiji, pa je razumljivo, da tudi planinska dejavnost ni mogla ostati povsem nedotaknjena.

1 Anneliese Gidl, *Alpenverein. Die Städter entdecken die Alpen* (Köln Weimar: Böhlau Verlag Wien, 2007) 67–76, in *Alpenverein Österreich*, pridobljeno 23. 10. 2021, <https://www.alpenverein.at/portal/der-verein/geschichte/>.

2 Ibidem. *Geschichte Alpenverein*, pridobljeno 23. 10. 2021, <https://www.alpenverein.at/portal/der-verein/geschichte/>.

3 *Der Deutsche und Oesterreichische Alpenverein. Ein Blick auf seine Ziele und bisherige Leistungen* (Graz: Verlag von Leuschner und Lubensky, k. k. Universitäts- Buchhandlung, 1879), 4.

Tik pred prvo svetovno vojno je imelo DuOeAV precej utrjen položaj, saj je skupno število članov preseгло 102.000 in združevalo 406 podružnic. Njihova mreža je pokrivala ves nemško govoreči srednjeevropski prostor do Prage, vanjo pa sta bili vključeni tudi dve tuji podružnici, v Egiptu in Angliji.⁴

Vihre prve svetovne vojne so vtisnile močan pečat delovanju društva in v tem času ni bilo zasedanj generalne skupščine. Prvo večje zasedanje društva je bilo septembra 1918, prva generalna skupščina šele po vojni leta 1919.⁵

Po aneksiji Avstrije k Nemčiji leta 1938 so bile vse podružnice DuOeAV priključene v nemški rajh in društvo se je poslej imenovalo *Deutscher Alpenverein* (DAV).⁶ To dejanje je pomenilo konec DuOeAV, saj se je po vojni, 14. novembra 1945, na novo osnovalo *Oesterreichischer Alpenverein* (OeAV), ki je začelo izdajati časopis *Mitteilungen des Oesterreichischen Alpenverein*.⁷

Ker je bilo v osrednjem glasilu društva DuOeAV mogoče najti kar lepo število novic iz takratnega slovenskega prostora, pogledjmo najprej, kaj je bilo s članstvom iz tega območja. Tik pred nastankom DuOeAV je bilo denimo 39 od skupno 1414 članov OeAV tudi iz Kranjske.⁸ Po nastanku DuOeAV so tudi v takratnem slovenskem prostoru nastale podružnice. Skupno jih je bilo pet, med njimi je izstopala najstarejša Beljaška podružnica, saj je bila ustanovljena že leta 1870 in je bila najmlajša ustanovna podružnica nemškega DAV.⁹ Po zgledu Trsta, kjer je imela sedež leta 1873 ustanovljena Primorska podružnica DuOeAV (*Section Küstenland*),¹⁰ so se tudi v Ljubljani začeli v začetku marca leta 1874 pripravljati na ustanovitev Kranjske podružnice (*Section Krain*). Njen ustanovni sestanek je bil nato 30. marca 1874, ob koncu prvega leta je štela že 85 članov.¹¹ Mariborska podružnica (*Section Marburg an der Drau*) je bila ustanovljena leta 1876,¹² Celjska podružnica (*Section Cilli*) pa leta 1884.¹³ Leta 1888 je zaživela tudi podružnica v Gorici (*Section Görz*), ki je bila razpuščena že leta 1901.¹⁴ Štiri leta je delovala tudi Kočevska podružnica (*Section Gotschee*), in sicer med letoma 1894 in 1898.¹⁵

4 Gidl, *Alpenverein*, 331.

5 Ibid., 335.

6 *Mitteilungen des Oesterreichischen Alpenverein*, 1946, št. 1, naslovnica. *Austria Forum*, pridobljeno 2. 11. 2021, https://austria-forum.org/af/AEIOU/Alpenverein_%C3%96sterreichischer_%C3%96AV.

7 *Mitteilungen des oesterreichischen Alpenverein*, 1946, št. 1, naslovnica. *Austria Forum*.

8 Gidl, *Alpenverein*, 37.

9 Klaus Dalmatiner in Helmut Lang, »Der Villacher Alpenverein und seine Geschichte 1870–2020.« *Sonderbeilage zum Magazin des Alpenvereins Villach anlässlich 150-Jahr Bestandsjubiläum*, št. 1 (2020), 2.

10 *Sektion Küstenland – 150 Jahre Deutscher Alpenverein*, pridobljeno 20. 10. 2021, <https://www.alpenverein.de/geschichte/blog/portrait/sektion-kuestensland/>.

11 *Deutscher und oesterreichischer Alpenverein, Sektion Krain, Festschrift zur Feier des zwanzigjährigen Bestehens seit der Neugründung im Jahre 1881* (Laiabach: Im Selbstverlage der Sektion Krain des deutschen und oesterreichischen Alpenverein, 1901), 8.

12 *Sektion Marburg an der Drau – 150 Jahre Deutscher Alpenverein*, pridobljeno 20. 10. 2021, <https://www.alpenverein.de/geschichte/blog/portrait/sektion-marburg-a-d-drau/>.

13 *Sektion Cilli – 150 Jahre Deutscher Alpenverein*, pridobljeno 20. 10. 2021, <https://www.alpenverein.de/geschichte/blog/portrait/sektion-cilli/>.

14 *Sektion Görz – 150 Jahre Deutscher Alpenverein*, pridobljeno 20. 10. 2021, <https://www.alpenverein.de/geschichte/blog/portrait/sektion-goerz/>.

15 *Sektion Gotschee – 150 Jahre Deutscher Alpenverein*, pridobljeno 20. 10. 2021, <https://www.alpenverein.de/geschichte/blog/portrait/sektion-gotschee/>.

Prva svetovna vojna je za številne podružnice pomenila začetek konca delovanja. Na Slovenskem so bile leta 1919 razpuščene vse še obstoječe, torej Kranjska, Celjska in Mariborska,¹⁶ Primorska podružnica je bila razpuščena leta 1920.¹⁷ Podružnici v Celju in Mariboru sta z vdorom nemških oblasti leta 1941 ponovno zaživelji za štiri leta in bili dokončno razpuščeni leta 1945.¹⁸

Zunanja podoba in zgradba časopisa

DuOAV je svojo dejavnost želel močno približati kar najširšemu krogu ljudi, zato ni nenavadno, da je tudi do 70 odstotkov izdatkov društva predstavljal strošek za publikaciji *Zeitschrift des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins* in *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*.¹⁹

Posamezne številke *Mitteilungen* so spete v zvezke, ki so po letnicah dosegljivi na spletnih straneh.²⁰

Kot lahko preberemo na naslovnici prve številke iz leta 1875, je časopis pričel izhajati v Frankfurtu, kjer je takrat še bil sedež društva, izhajal pa naj bi šestkrat letno. Člani podružnic naj bi ga brezplačno dobivali pri njihovih vodstvih, sicer pa ga je bilo v sedemdesetih letih 19. stoletja mogoče kupiti tudi v knjigarnah po ceni 4 marke oziroma 2 forinta.²¹ Če vemo, da je bila istega leta polletna naročnina z dostavo po pošti za osrednji *Laibacher Zeitung* 7,50 forinta,²² za *Slovenski narod* pa s poštno dostavo za četrto leta 4 forinte,²³ potem cena obravnavanega časopisa ni bila nizka. To in dejstvo, da je bil pisan v nemščini, je posledično pomenilo, da je bil v takratnem slovenskem prostoru namenjen ozkemu krogu bralcev. Bralno občinstvo je prihajalo iz ozkega dela meščanstva, ki se je zanimal za planinstvo.

Zaradi vse širše dejavnosti društva in podružnic je od leta 1881 dalje časopis izhajal 20. v mesecu, razen avgusta in septembra.²⁴ Z letom 1885 je časopis pričel izhajati dvakrat mesečno, najprej 1. in 15. v mesecu, od leta 1889 pa 15. in zadnjega v mesecu. V zadnjem obdobju je izhajal samo še enkrat mesečno, in sicer v začetku meseca.

16 *Sektion Krain – 150 Jahre Deutscher Alpenverein*, pridobljeno 20. 10. 2021,

<https://www.alpenverein.de/geschichte/blog/portrait/sektion-krain/>.

Sektion Cilli – 150 Jahre Deutscher Alpenverein, pridobljeno 20. 10. 2021, <https://www.alpenverein.de/geschichte/blog/portrait/sektion-cilli/>. *Sektion Marburg an der Drau – 150 Jahre Deutscher Alpenverein*, pridobljeno 20. 10. 2021, <https://www.alpenverein.de/geschichte/blog/portrait/sektion-marburg-a-d-drau/>.

17 *Sektion Küstenland – 150 Jahre Deutscher Alpenverein*, pridobljeno 20. 10. 2021,

<https://www.alpenverein.de/geschichte/blog/portrait/sektion-kuestenland/>.

18 *Sektion Cilli – 150 Jahre Deutscher Alpenverein*, <https://www.alpenverein.de/geschichte/blog/portrait/sektion-cilli/>, pridobljeno 20. 10. 2021. *Sektion Marburg an der Drau – 150 Jahre Deutscher Alpenverein*, pridobljeno 20. 10. 2021, <https://www.alpenverein.de/geschichte/blog/portrait/sektion-marburg-a-d-drau/>.

19 Gidl, *Alpenverein*, 101–03.

20 *Austrian Literature Online*, pridobljeno 20. 10. 2021, <http://www.literature.at>, in *Bibliothek Alpenverein*, pridobljeno 20. 10. 2021, <https://bibliothek.alpenverein.de/webOPAC>.

21 *Mittheilung des Deutschen und Oesterreichischen Alpenverein*, 1875, št. 1., naslovnica.

22 *Laibacher Zeitung*, 5. 7. 1875, nepaginirano.

23 *Slovenski narod*, 24. 4. 1875, nepaginirano.

24 »Circular No. 56 des Central-Ausschusses,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1881, št. 10, 342.

Vsebinsko se je v časopisu v luči širšega konteksta zrcalilo življenje društva. Podroben pregled vsebine je pokazal, da bi ga lahko razdelili na tri obdobja, na obdobje do prve svetovne vojne, obdobje prve svetovne vojne in na obdobje med obema vojnama.

V prvem obdobju je bralno občinstvo širšega alpskega sveta v njem bralo okrožnice centralnega odbora, različne znanstvene in potopisne prispevke, poučne dopise za takratne gorohodce, denimo o prehranjevanju, primerni planinski opremi in podobno. Časopis je sorazmerno s povečanimi prizadevanji centralnega in podružničnih vodstvenih odborov vse pogosteje prinašal poročila o gradnjah koč, utrjevanju in urejanju gorskih poti ter markiranju in postavljanju smerokazov. V glasilu najdemo različne sezname, denimo gorskih poti in nesreč, pa tudi sezname preminulih članov društva in sezname planinske literature. Gre za publikacije, ki se nanašajo na vzpeti svet, bodisi vodnike, geografske karte in podobno.

Časopis med prvo svetovno vojno ni prenehal izhajati, saj je bil uredniški odbor mnenja, da »čim dlje traja vojna in čim dlje naši člani ne morejo biti aktivni v Alpah, tem bolj je potrebno, da občutek skupne pripadnosti krepijo naše društvene publikacije.«²⁵ Izhajanje glasila v tem obdobju je oteževalo povečanje stroškov izdaje in dela. Da bi dobili potreben papir in ostala sredstva, je bilo potrebno precej napora in iznajdljivosti. Mnogokrat je bil natis odvisen od podarjenega materiala, denimo žebeljev in vijakov za izdelavo transportnih škatel. Delo so oteževali tudi pomanjkanje usposobljenih delavcev, ponavljajoče se blokade pošte in tovora ter neizmerna rast cen. Številke časopisa v tem obdobju jasno odražajo duha časa in resne spremembe v združenju. V primerjavi s predvojnim časom je prišlo tudi do radikalizacije jezika in vsebine. Časopis je zreduciral izhajanje, namesto 24 številkih jih je izšlo samo še dvanajst, poleg tega je bil vsebinsko pogosto podvržen cenzuri, ki je močno omejevala poročanje in upočasnjevala produkcijo. Informacije o boju, življenju in dejavnostih vojaških uniform v visokogorju, ki so jih zahtevali bralci, je bilo kljub koncesiji najvišjih vojaških oblasti mogoče posredovati le delno. Poleg vsega se je spremenila tudi zunanja podoba, saj je časopis *Mitteilungen* od začetka vojne do svojega zatona izhajal v tiskani gotici.²⁶

Precej prostora v časopisu so zavzemala poročila o frontah. Med leti 1915–1918 je izšlo petindvajset podrobnih poročil o vojnih dogodkih na južni fronti. Cilj teh člankov, ki so imeli vedno enako strukturo, je bil predstaviti vojne dogodke na posameznih delih fronte. Sprva je bilo takšno poročilo v vsaki številki, od leta 1917 dalje le v vsaki drugi, v letu 1918 pa sta bili objavljeni le dve poročili, saj je časopis namesto tega začel objavljati osebna poročila.²⁷

V obdobju med obema vojnama so se poleg rednih rubrik pojavljale tudi nove, ki so se navezovale na mlade pohodnike, v glavnem pa se je časopis skušal držati ustaljene poti in je še naprej tiskal poročila podružnic društva, se spominjal pomembnih

25 Gidl, *Alpenverein*, 337.

26 *Ibidem*, 338.

27 *Ibid.*, 351.

članov društva, pisal o pomembni planinski opremi, varovanju okolja, nesrečah itd. V časopisu je bilo natisnjenih vedno več oglasov s področja planinske opreme, gostinskih obratov, transportnih sredstev, zavarovalnic, fotografskih aparatov, krem za sončenje, farmacevtskih firm in podobno. Nasploh je bilo v njem najti tudi več slikovnega materiala.

Pred podrobnejšo analizo bi bilo treba omeniti še dvoje dejstev, ki zadevata zunanjo podobo in sta pomembni tudi pri sklicih v besedilu. Prvo se nanaša na ime časopisa. Po letu 1902 in do zatona se je v besedi *Mitteilungen* uveljavil moderni zapis namesto starega *Mittheilungen*. V besedilu bomo navajali izključno novo način, v opombah pa ime, ki je bilo navedeno v tisti številki časopisa. Drugo dejstvo je povezano z datumom izhajanja, ki je bil v glavi časopisa naveden v različnih oblikah. Zaradi poenotenja navedb v sklicih bo zato navedena številka, in ne datum, kot je običaj.

Zaton časopisa

Z aneksijo 12. marca 1938 in s preimenovanjem društva je tudi glasilo poslej izhajalo kot *Mitteilung des Deutschen Alpenvereins*. Sprememba imena in naklonjenost velikemu dogodku sta že v prvi številki jasno nakazovala prihodnjo politiko glasila: »Pred skoraj 70 leti so planinci iz nemškega rajha in Avstrije združili moči in ustanovili Nemško in avstrijsko planinsko društvo. Zdaj, ko sta se državi združili v enoten nemški rajh, smo 'Nemško planinsko društvo'.«²⁸ Zapisano je bilo tudi, da so se končno namreč uresničile sanje po enotni državi, za kar gre velika zahvala cenjenemu vodji. Da se je glasilo postavilo izrazito na stran uradne nacionalne politike, kaže že v isti številki objavljen poziv vsem podružnicam o izključitvi vsega judovstva iz članstva, in sicer »brez izjeme – torej tudi vseh stopenj njihovega izvora«. ²⁹ Lahko bi zapisali, da so *Mitteilungen* do zatona bile politično glasilo uradne oblasti, ki je bilo sicer še vedno namenjeno objavljanju planinskih vesti, a strogo v velikonemškem duhu. Odraz tega je bilo tudi stalno poročanje o dejanjih uradne politike in njene ekspanzije na vzhod, kar je razvidno tudi iz pozivov na naslovnica, denimo *Das Sudetenland deutsches Reichsgebiet!*³⁰

Sprememba imena je zahtevala tudi drugačen statut društva, ki ga je v 21 točkah in s številnimi prehodnimi določili prinesla junijska številka iz leta 1938.³¹ Časopis je ob spremljanju uradne politike poskušal obdržati tudi »star« sistem rubrik, prispevke o vodništvu, poročila podružnic, poročila o nesrečah itd.

Zaton časopisa se je pravzaprav napovedoval že septembra 1938, ko je vzporedno z *Mitteilungen* pričel izhajati tudi *Der Bergfreund*. Šlo je za mesečnik s precej več slikovnega gradiva, ki naj bi v prihodnje oznanjal duha starega časopisa: »V čudovitih,

28 *Mitteilungen des Deutschen Alpenvereins*, 1938, št. 4, nepaginirano.

29 »Aufruf!«, *Mitteilungen des deutschen Alpenvereins*, 1938, št. 4, 93.

30 »Das Sudetenland deutsches Reichsgebiet«, *Mittheilungen des Deutschen Alpenvereins*, 1938, št. 10, nepaginirano.

31 *Mitteilungen des Deutschen Alpenvereins*, 1938, št. 6, 140–45.

večinoma ilustriranih poročilih in dogodkih širi prizadevanja in cilje društva na področje doživljanja, opazovanja in uživanja narave.«³²

Zadnja številka obravnavanega glasila je izšla 5. decembra 1938 in je svoj zaton naznanila na naslovnici s suhoparno izjavo, da »na podlagi zakonskih določil *Mitteilungen* morajo prenehati izhajati.«³³ Po ustanovitvi *Avstrijskega planinskega društva* (OeAV) leta 1945 je prva številka *Mitteilungen des Oesterreichischen Alpenvereins* izšla na Dunaju, od leta 1948 dalje pa je izhajala v Innsbrucku.³⁴

Uredništvo časopisa

Glasilo *Mitteilungen* slovenskemu prostoru ni bilo neznan, saj je njegov visoki jubilej obeležil *Planinski vestnik*.³⁵ Prvi urednik *Mitteilungen* je bil nemški kemik in alpinist dr. Theodor Peterson iz Frankfurta, sicer tudi prvi predsednik DuOeAV.³⁶ Po dveh letih ga je leta 1877 nadomestil nemški raziskovalec Alp Theodor Trautwein,³⁷ ki je časopisu dal bolj literarni značaj. Še bolj se je v to smer obrnil pod taktirko Johannesesa Emmerja,³⁸ ki je urednikoval štiri leta, od leta 1885 dalje. Najpomembnejši urednik glasila pa je bil Heinrich Heß,³⁹ ki je uredništvo prevzel leta 1889 in ga vodil vse do leta 1919. Po pisanju *Planinskega vestnika* je glasilo v tem obdobju začelo »zavzemati stališče do slehernega pojava v planinstvu in alpinizmu, postalo je planinska dokumentacija, ki je tvorila osnovo sleherne planinske knjižnice.«⁴⁰ Heß, po poklicu sicer trgovec, je bil z vsem srcem predan alpinizmu, leta 1877 je denimo brez vodnika osvojil Veliki Klek, pozneje tudi Matterhorn. Njegovo predanost alpinizmu in pisateljskemu delu s tega področja odražajo številni članki v *Mitteilungen* in tudi dopisi Heßovih kolegov ob njegovih jubilejih. Kot alpinistični pisatelj je deloval 42 let in je pri tem imel najstrožje zahteve glede jasnega izražanja in čistosti jezika. Imel je prirojen občutek, da je med prispelimi dopisi in esei vedno izbral pravega. Poleg tega je znal spretno izpolnjevati skoraj neizpolnjive želje številnih članov DuOeAV.⁴¹

32 *Mitteilungen des Deutschen Alpenvereins*, 1938, št. 9, nepaginirano.

33 *Mitteilungen des Deutschen Alpenvereins*, 1938, št. 12, nepaginirano.

34 T. O., »Stoletnica planinskega biltena,« *Planinski vestnik*, 1975, št. 10, 630.

35 Ibid.

36 Carl Theodor Petersen (*9. 4. 1836, Hamburg; +15. 12. 1918, Frankfurt am Main), kemik in alpinist. – *Frankfurter Hauptfriedhof*, pridobljeno 31. 12. 2021, <https://frankfurter-hauptfriedhof.de/index.php/start/listen-2/401-petersen-a61>.

37 Theodor Trautwein (*19. 12. 1833, Stuttgart; +2. 7. 1894, München), alpinist. – *Allgemeine Deutsche Biographie*, pridobljeno 31. 12. 2021, <https://www.deutsche-biographie.de/pnd101067402.html#adbcontent>.

38 Johannes Emmer (*18. 10. 1849, Dunaj; +20. 1. 1928, Innsbruck), novinar. – *Oesterreichisches Biographisches Lexikon*, pridobljeno 31. 12. 2021, https://www.biographien.ac.at/oebl/oebl_E/Emmer_Johannes_1849_1928.xml;internal&action=hilite.action&Parameter=emmer*.

39 Heinrich Heß (*17. 3. 1788, Dunaj; +13. 4. 1870, Dunaj), alpinist, trgovec. – *Oesterreichisches Biographisches Lexikon*, pridobljeno 31. 12. 2021, https://www.biographien.ac.at/oebl/oebl_H/Hess_Heinrich_1857_1944.xml;internal&action=hilite.action&Parameter=Hess*.

40 T. O., »Stoletnica planinskega biltena,« 630.

41 Dr. Karl Blodig, »Heinrich Heß und die Veröffentlichungen des DuOAV (Anlässlich seiner 31-jährigen Tätigkeit als Schriftleiter und des Erscheinens des 50. Bandes der Zeitschrift,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, št. 9-12, 1920, 22.

Heßova neizmerna predanost alpskemu svetu je bila razlog, da je poleg napornih dejavnosti v društvu še našel čas za vzpeti svet tudi v neavstrijskem območju in je z vtisi od tam bogatil svoje zapise in posledično bralce.⁴² Številne noči je posvetil pisanju v gorah in pogosto ga je sivo jutro ujelo še vedno sedečega za pisalno mizo.⁴³

Leta 1916 je bil Heß imenovan za častnega člana društva.⁴⁴ Čeprav je uredniško taktirko odložil leta 1919, ga časopis ob njegovi 80-letnici leta 1937 ni pozabil. V uvodu obširnega sestavka je povzeta vsa njegova dejavnost, ki jo je na planinskem področju začel že kot desetletni deček. Od junija 1876 je bil Heß pionir na področju alpinizma, kjer je z enakimi sopotniki, pogosto pa sam in običajno brez vodnika, plezal in osvajal vrhove.⁴⁵ Zagovarjal je svobodo alpinizma v smislu, da je alpinistom treba dovoliti vse, česar so sposobni in vse, kar z neodgovornim tveganjem ne škoduje alpinizmu.⁴⁶

Leta 1920 je uredništvo časopisa prevzel alpinist Hans Barth, ki ga je vodil do njegovega zatona. Za konec morda še podatek, da se od leta 1922 časopis ni več tiskal na Dunaju, ampak v Münchnu, zadnja leta pa v Innsbrucku.

Pregled poročil iz vzpetega sveta slovenskega prostora med letoma 1875 in 1938

Glasilu *Mitteilungen* je objavljalo obvestila in novice iz celotnega takratnega slovenskega prostora. Objave so se nanašale praktično na vse podružnice, tudi na manjše, tako Goriško⁴⁷ kot Celjsko.⁴⁸ K slednji denimo sodi vest o smrti njenega dolgoletnega blagajnika Juliusa Pogatschniga.⁴⁹ Številčno najbogatejše pa so bile objave, povezane s Kranjsko podružnico, med katerimi prav tako najdemo obvestila o smrti njenih članov, denimo dolgoletnega blagajničarja Rudolfa Kirbischa.⁵⁰ Pregled prispevkov s takratnega slovenskega območja bi lahko tako kot življenje časopisa razdelili na tri dele. V prvem, najobširnejšem delu si bomo ogledali poročanja do prve svetovne vojne, v drugem delu poročanja med prvo svetovno vojno. V zadnjem delu, do začetka druge svetovne vojne, pa zaradi razpada vseh podružnic na takratnem slovenskem območju praktično ni bilo pričakovati obvestil.

42 »Personalnachrichten,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1916, št. 13-16, 43.

43 Ibid.

44 Ibid.

45 »Verschiedenes,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1937, št. 12, 322, 323.

46 Ibid., 323.

47 »Arbeiten in der S. Görz,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1896, št. 6, 70.

48 »Cilli,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1896, št. 5, 62.

49 »Cilli,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1887, št. 14, 172.

50 »R. Kirbis,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1891, št. 15, str. 185.

Poročanje do prve svetovne vojne

Kljub temu, da je bilo na takratnem slovenskem območju kar nekaj podružnic DuOeAV, so se v prvem obdobju in tudi sicer najpogostejše objave dotikale delovna Kranjske podružnice. Spekter novic je od prvih skromnih in precej enoznačnih prispevkov v skladu z njeno vse bolj razvejeno dejavnostjo postajal vse pestrejši. Če je bila v prvem letu izhajanja časopisa objavljena samo novica o predavanju, ki ga je podružnica pripravila na temo koliščarjev,⁵¹ se je število novic z leti od ene novice na leto povečalo in je denimo leta 1893 doseglo število dvanajst. Leta 1882 je bila večina novic v zvezi s Kranjsko podružnico povezana s predavanji, ki so bila organizirana v njenem krogu,⁵² zadnja novica pa se je nanašala na vzpon na Grintovec, ki je bil izveden v njeni organizaciji.⁵³ Potem ko je bila leta 1877 zgrajena Triglavsko koč, je bilo iz tega območja bistveno več obvestil. Nasploh se je z odpiranjem koč v Julijskih Alpah, Karavankah in Kamniških Alpah število prispevkov povečalo.

V rubriki o planinski literaturi in zemljevidih, ki je bila prisotna ves čas izhajanja časopisa, najdemo med drugim omembe planinskih vodnikov avtorjev, ki so pisali o vzpetem svetu takratnega slovenskega prostora. Na primer Johanna Sime, avtorja *Alpenwanderungen*⁵⁴ in vodnika po Polhograjskem hribovju⁵⁵ ali Ludwiga Jahneja, avtorja vodnika po Karavankah.⁵⁶

Stalna rubrika je kmalu postala tudi rubrika, v kateri so bila obvestila o nesrečah,⁵⁷ pogosto je bilo mogoče brati obvestila o novih železniških oziroma cestnih povezavah in z njimi povezanih ugodnostih za člane DuOeAV.

Med zapisi o nastanitvenih objektih v alpskih dolinah zasledimo vest o odprtju Touristenhaus ob Bohinjskem jezeru, ki je z osemnajstimi sobami od 1. avgusta 1887 dalje bila na voljo dopustnikom.⁵⁸ Tudi dobrih deset let pozneje so bili bralci obveščeni o hotelskih zmogljivostih ob omenjenem jezeru in izletniški točki v njegovi bližini, Rudnici.⁵⁹

Glasilno *Mitteilungen* je bralcem prinašalo številna kratka ali daljša obvestila o prvih pristopih, tudi o vzponih z današnjih slovenskih Alp. Pogosto so bili prvi pristopi omejeni v novicah o novih gorskih poteh.⁶⁰ Občasno je njihovim podvigom bilo name-

51 »Krain in Laibach,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1875, št. 6, 282, 283.

52 »Krain,« *Mitteilungen des deutschen und oesterreichischen Alpenvereins*, 1883, št. 1, 6–8. »Krain,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1883, št. 3, 73–75. »Bericht, Krain,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1883, št. 4, 110, 111. »Bericht, Krain,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1883, št. 5, 141, 142.

53 »Krain,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1883, št. 9, 185.

54 Johann Sima, *Alpenwanderungen* (Wien: A. Pichler's Witwe & Sohn, 1894). *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1896, št. 6, 73.

55 »Jahresbesicht für 1897/1898,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1897, št. 16, 200, 201.

56 Ludwig Jahne, »Führer durch die Karawanken,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1896, št. 12, 152. Več o tem gl. Marija Mojca Peternel, »Ludwig Jahne (1856–1937),« *Prispevki za novejšo zgodovino*, 60, št. 1 (2020): 33–46.

57 »In Krain,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1891, št. 14, 173.

58 »Touristenhaus am Wocheiner See,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1887, št. 16, 194.

59 »Rudnica in der Wochein,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1896, št. 11, 138, 139.

60 »Julische und Steiner Alpen,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1896, št. 11, 137. »Steiner Alpen,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1895, št. 13, 161.

njeno več prostora. Tako denimo vzponu na Kočno Luise Schütz in njene sestre Paule iz Celja, ki sta ga v spremstvu vodnika Lorenza Potočnika opravili 21. julija 1896.⁶¹ Daljša poročila o vzponih sta na primer zapisala tudi Otto von Pfister iz Münchna,⁶² ki se je povzpел na Storžič, o vzponu na Kočno pa je pisal geograf in alpinist dr. August von Böhm.⁶³

Večinoma so bile tovrstne novice anonimne, avtorji so bili navadno navedeni le pod uvodniki. Verjetno je Roschnik avtor daljšega zapisa z naslovom *Zur Frage der Erbauung einer Alpenvereins-Hütte an der Südseite der Steiner Alpe*.⁶⁴ Kranjska podružnica je namreč z izgradnjo nove kočje južno od Grintovca in Skute na Podih želela ta del alpskega sveta približati širšemu krogu planincev, a je pri uresničitvi te namere imela precej težav. Čeprav so od lokalnih oblasti leta 1891 dobili dovoljenje in so bila dela za gradnjo kočje na tem območju že v teku, je veto na gradnjo kočje vložil tamkajšnji lovec. Po njegovi smrti leta 1893 si je Kranjska podružnica takoj prizadevala ponovno pridobiti dovoljenje, a so se lokalne oblasti že pogodile z novo pogodbo, tako da do rešitve spora ni prišlo.

Poleg obvestil, ki so se neposredno dotikala konkretnih dejavnosti Kranjske podružnice, so omembe gotovo vredni daljši prispevki Johannesa Frischaufa⁶⁵ in Juliusa Kugyja,⁶⁶ ki so bili objavljeni konec osemdesetih let in v začetku devetdesetih let v rubriki »Aufsätze«.

Prispevkov Johannesa Frischaufa⁶⁷ po letu 1890 ni več zaslediti, razlog gre verjetno iskati v njegovi nacionalni, proslovenski usmeritvi, ki se je ne nazadnje izkazala tudi v sporu v zvezi z imenom Steiner Alpen (Kamniške Alpe) ali Santhaler Alpen (Savinjske Alpe), ki se je v dolgih zapisih v začetku devetdesetih let razvil v glasilu DuOeAV. V polemiko so bili vključeni različni akademiki, na primer dr. Oscar Gratzy.⁶⁸ V skoraj tri strani dolgi znanstveni razpravi je na Frischaufovo izpodbijanje

61 Luise Schütz, »Vellacher Kočna oder Dreigipfelige Baba,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1896, št. 24, 298.

62 *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1894, št. 23, 281–83.

63 August von Böhm, »Ami Boue und die Vellacher Kočna,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1895, št. 11, 131, 132. August von Böhm (*27. 4. 1858 Dunaj; †19. 10. 1930 Gradec), geograf in alpinist. – *Neue Deutsche Biographie*, pridobljeno 23. 12. 2021, <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117609099.html#ndbcontent>.

64 Sektion des DuOeAV, »Zur Frage der Erbauung einer Alpenvereins-Hütte an der Südseite der Steiner Alpen,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1894, št. 2, 18.

65 Frischauf Johannes, (*17. 9. 1837, Dunaj; †7. 1. 1924, Gradec), matematik, astronom, alpinist, profesor. *Oesterreichisches Biographisches Lexikon*, pridobljeno 23. 12. 2021, <https://www.biographien.ac.at>.

66 Julij Kugy (*19. 7 1858, Gorica; †5. 2. 1944, Trst), alpinist. – *Slovenski biografski leksikon*, pridobljeno 23. 12. 2021, <https://www.slovenska-biografija.si>.

67 Prof. dr. Johannes Frischauf, »Höhewinkel und Aussichtsweite,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1888, št. 6, 70. Prof. dr. Johannes Frischauf, »Vermunt vor hundert Jahren,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1888, št. 14, 165. Prof. dr. Johannes Frischauf, »Touren von der Umgebung von Karlstadt,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1889, št. 24, 297, 298. Prof. dr. Johannes Frischauf, »Die Insel Arbe in Dalmatien,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1890, št. 6, 77. Prof. dr. Johannes Frischauf, »Zur Forschung der unterirdischen Wasserläufe,« *Mittheilungen des deutschen und oesterreichischen Alpenvereins*, 1890, št. 10, 131. Prof. dr. Johannes Frischauf, »Auf Cherso,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1890, št. 12, 156–59.

68 Dr. Oscar Gratzy, »Santhaler oder Steiner Alpen?,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1891, št. 11, 131, 132.

imena Steiner Alpen s Sannthaler Alpen odgovoril tudi že omenjeni dr. August von Böhm.⁶⁹ Nasploh je spor bil odmeven v časopisu⁷⁰ in tudi sicer, saj so bila v dobrobit imena *Steiner Alpen* z nemške strani organizirana tudi konkretna predavanja, denimo predavanje dobrega poznavalca alpskega sveta Ludwiga Jahneja 11. februarja 1893 v Celovski podružnici.⁷¹

Prispevki Juliusa Kugyja so bili sprva krajši in jih lahko najdemo v sredini časopisa,⁷² pozneje jih zasledimo na naslovnih, ⁷³ kar odslkava njihovo pomembnost in naklonjenost avtorju. Omenimo še seizmologa Albina Belarja, ki je poročal o ljubljanskem potresu⁷⁴ in poučeval o smiselnosti uporabe aneroidnega barometra.⁷⁵

Med naslovnimi članki je bil leta 1901 objavljen prispevek davčnega strokovnjaka, sicer pa dolgoletnega predsednika Kranjske podružnice dr. Rudolfa Roschnika z naslovom *Bergfahrten zu und von der Vosschütte*.⁷⁶ Po opisu lege koč, ki ni bila le dobro zgrajena, ampak tudi zelo dobro opremljena, je avtor opisal poti, ki vodijo do in od nje na bližnje vrhove.

Če povzamemo, je v obdobju od začetka izhajanja glasila *Mitteilungen* do prve svetovne vojne število novic iz takratnega slovenskega prostora sorazmerno veliko, sploh tistih, ki se navezujejo na delovanje Kranjske podružnice. Čeprav pisci novic niso znani, lahko domnevamo, da je avtor večine predsednik dr. Rudolf Roschnik, ki je sekcijo vodil, s kratkim odmorom leta 1902, od leta 1895 do leta 1910. Znan je denimo njegov dopis o prvem vodniškem tečaju na Slovenskem, ki ga je Kranjska podružnica organizirala leta 1894 v Mojstrani.⁷⁷ Razloga za domnevo, da je večino prispevkov napisal Roschnik osebno, sta vsaj dva. Na eni strani gre za bogato ohranjeno Roschnikovo korespondenco s centralo DuOeAV, ki jo hrani arhiv Alpenverein v Innsbrucku.⁷⁸ Široka paleta na roko napisanih pisem priča o njegovi vestnosti, odgovornosti do funkcije v društvu in hkrati tudi o zvestobi DuOeAV. Druga domneva izhaja iz dejstva, da je prav v njegovem času prispevkov iz takratnega slovenskega

69 Dr. August von Böhm, »Zum Kampfe um den Namen Steiner Alpen,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1893, št. 23, 282–84.

70 »Zum Namensstreit über die Sannthaler Alpen,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1893, št. 11, 75, 76.

71 »Zum Namensstreit über die Steiner oder Sannthaler Alpen,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1891, št. 9, 142, 143.

72 Dr. Julius Kugy, »Julische Alpen,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1884, št. 9, 342, 343.

73 Dr. Julius Kugy, »Aus der Monte Rosa-Gruppe,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1889, št. 2, 17–19. Dr. Julius Kugy, »Neue Touren in den Julischen Alpen,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1886, št. 2, 13, 14. Dr. Julius Kugy, »Aus den Julischen Alpen,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1890, št. 9, 113–15.

74 Albin Belar, »Beiträge zum Erdbeben in Laibach,« (Separatdruck aus den Mittheilungen des naturwissenschaftlichen Vereins an der Universität) *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1896, št. 18, 227.

75 Albin Belar, »Winke zum Gebrauche der Aneroidbarometr für Touristen,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1894, št. 22, 270, 271.

76 Rudolf Roschnik, »Bergfahrten zu und von der Vosschütte,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1891, št. 15, 176–79.

77 Rudolf Roschnik, »Führerlehkurs in Mojstrana,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1894, št. 7, 83, 84.

78 *Deutscher Alpenverein (DAV)*, pridobljeno 20. 10. 2021, <https://www.alpenverein.de/>.

prostora, ne le v *Mitteilungen*, ampak tudi v drugih časopisih takratnega časa, recimo v *Freie Stimmen*⁷⁹ ali *Gratzer Tagblattu*, bilo veliko.⁸⁰

Uvodoma smo že zapisali, da je bil vsakdanjik na prelomu stoletja prežet z nacionalnimi boji, kar se je odrazilo tudi v vzpetem svetu takratnega slovenskega prostora.⁸¹ Prav čas Roschnikovega predsedovanja je sovpadal z vse hujšimi konflikti s *Slovenskim planinskim društvom* (SPD). Spori so se običajno vrteli okoli gradnje poti, (pre)markiranja in postavljanja smerokazov in drugih tabel v vzpetem svetu, kar izkazuje korespondenca med Kranjsko in Avstrijsko podružnico (*Section Austria*) in kar se je končno odrazilo tudi v članku obravnavanega časopisa. V začetku leta 1896 je namreč izšel obširen dopis z naslovom *Aus den Südosten der Alpen*.⁸² Neznani avtor uvodoma naniza statistične podatke o švicarskih gorohodcih, ki so večinoma (podobno kot v Italiji) Nemci, zato so tamkajšnji prebivalci celotno ponudbo vzpetega sveta prilagodili njim. Teh povsem enostavno ugotovljivih dejstev pa po mnenju neznanega pisca v nekaterih delih monarhije ne razumejo. Opazke se nanašajo na nacionalno precej enostranske zapise o Triglavu in Slovencih, ki jih je bil objavil *Planinski vestnik*.⁸³ Avtor meni, da vse to zagotovo ne more biti v dobro takratnih gorohodcev. Kranjska in Celjska podružnica sta namreč na področju Julijskih in Savinjskih Alp od svojih začetkov do ustanovitve SPD postorile že precej. Tudi za SPD bi bilo dovolj dela, zapiše avtor prispevka, a je problem v tem, da si je delovno območje izbral prav v delovišču obeh omenjenih podružnic. Očitki so leteli na večni kamen spotike – (pre)markiranja, uničevanje nemških tabel oziroma smerokazov in postavljanje slovenskih koč poleg že obstoječih, ki so bile v lasti DuOeAV. Po mnenju pisca bi pri omenjenem društvu taka dejanja sicer lahko vzbudila jezo, a vsak pameten um pri tem le zamahne z roko. Vedoč, da se bo to norenje izpelo, se je bolje prepustiti lepotam in užitkom alpskega sveta. SPD je na dopis prav tako odgovoril javno, z objavo v dveh delih z naslovom *Slovensko planinsko društvo svojim nasprotnikom v Slovenskem narodu* v začetku marca 1896,⁸⁴ kjer očitke povsem in odločno zavrača.

Objava dopisa v nemškem glasilu ima vsaj dvojni pomen. Na eni strani gre za opozorilo gorohodcem, naj ne nasedajo oblikam nacionalizma in tako ne doprinašajo k razraščanju tega »nacionalnega športa« v vzpetem svetu. V prispevku je zaslediti pomirjujoč ton, ki kljub pereči problematiki odraža veliko mero spoštljivosti in visoko raven izražanja. Na drugi strani je prispevek reklama za ta del alpskega sveta, saj obljublja dobro postrežbo in topel sprejem v kočah nemškega društva.⁸⁵ Glede na to, da so osrednje glasilo društva brali daleč izven meja monarhije, je bil objavljen sestavek gotovo precej dober oglas za južni del Alp.

79 »Laibach,« *Freie Stimmen*, 7. 2. 1900, 4.

80 Rudolf Roschnik, »Bergfahrten zu und von der Vosschütte,« *Deutsche Stimmen aus Krain, Triest und Küstenland, Beilage zu Nr. 239 des Gratzer Tagblattes*, 30. 8. 1901, nepaginirano. *Deutsche Stimmen aus Krain, Triest und Küstenland, Beilage zu Nr. 239 des Gratzer Tagblattes*, 30. 8. 1901, nepaginirano.

81 Več o tem gl. Peter Mikša, »Narodnostni boji v planinstvu na Slovenskem do 1. svetovne vojne,« *Zgodovina za vse: vse za zgodovino*, št. 2 (2011): 62, 63.

82 »Aus den Südosten der Alpen,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins* 1896, št. 2, 26.

83 »Triglavsko koč,« *Planinski vestnik*. 25. 9. 1895, 138.

84 »Slovensko planinsko društvo svojim nasprotnikom,« *Slovenski narod*, 5. 3. 1896, nepaginirano. »Slovensko planinsko društvo svojim nasprotnikom,« *Slovenski narod*, 6. 3. 1896, nepaginirano.

85 »Aus den Südosten der Alpen,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1896, št. 2, 26.

Pregled novic med prvo svetovno vojno

Obdobje prve svetovne vojne ni bilo naklonjeno društvu niti *Mitteilungen*: »Zaradi pomanjkanja potrebne žice in nezmožnosti obnove rezil 'Mitteilungen' v bližnji prihodnosti ne bo več mogoče dostavljati spetih in razrezanih. Upamo, da ovire zaradi trajajoče vojne ne bodo trajale predolgo, takoj ko bodo okoliščine to omogočile, se želimo čim prej vrniti k ustaljenemu redu.«⁸⁶ Časopis se je vsebinsko posvečal zlasti vojnemu dogajanju v vzpetem svetu, običajno izpod peresa urednika. Precej monotoni in dolgočasni zapisi so bili načeloma sestavljeni iz preglednega uvoda in podrobnih opisov posameznih odsekov front. Viri poročanja so bila avstrijska poročila generalštaba, poročila različnih domačih časopisov in časopisov iz nevtralnih tujih držav (na primer *Neue Züricher Zeitung*), verodostojna zasebna sporočila, ki jih je prejelo uredništvo, in italijanska poročila, katerih verodostojnost je bila »resno« vprašljiva.⁸⁷ Glasilo je pozivalo k prostovoljnemu prispevkom za čete, ki so se bojevale v vzpetem svetu, potrebovale so predvsem kvedrovce, palice, cepine, vrvi, očala, nahrbtnike, svetilke itd.⁸⁸ V časopisu najdemo sezname članov DuOeAV, ki so padli v bojih,⁸⁹ novice, povezane s Kranjsko podružnico so bile redke, redno pa se je pojavljala v objavljenem seznamu podružnic.⁹⁰

Leta 1917 zasledimo objavo o smrti dr. Bocka, ki je podružnico vodil med leti 1891–1893. Njegovo predsedovanje je bilo za Podružnico zelo pomembno, saj je njeno življenje takrat dobilo nov zagon. V njegovem času je bil glavni del delovanja namenjen gradnji poti in koč ter urejanju vodništvu. Načelovanje društvu, tiho delo za pisalno mizo, je postalo pomembnejše kot prej in pozornost, ki jo je dr. Bock posvečal vodenju arhiva in natančnemu, jasnemu zapisovanju vseh dogodkov društva, je prinesla lepe uspehe.⁹¹ Tudi sicer je bil precej družbeno aktiven, saj ga najdemo med članstvom direkcije Filharmonične družbe.⁹² In prav na žalnem zboru omenjene družbe 17. decembra 1916 ga je ob spominskem govoru zadela srčna kap. Dr. R R (po vsej verjetnosti Rudolf Roschnik) je v spominih nanj zapisal: »Primarij dr. Bock je več kot 26 let kot dober oče vodil in skrbel za očesni oddelek kranjske bolnišnice, imel vedno odprto srce za bolnike in se je od začetka vojne pogosto žrtvoval za zdravljenje vojakov z očesnimi boleznimi. Za Nemško društvo na Kranjskem je bil dr. Bock vzor zvestobe in pripravljenosti za delo in kjer je le bilo možno vedno pripravljen pomagati.«⁹³ Poudaril je Bockova prizadevanja pri gradnji koč na Golici in pri organizaciji vodništva na Krajnskem. Tudi po prenehanju predsedniške funkcije je ostal zvest združenju in je bil pripravljen pomagati in svetovati vsem članom.⁹⁴

86 *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1917, št. 17/18, 123.

87 Gidl, *Alpenverein*, 352.

88 »Aufruf an die Mitglieder des DuOAV,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1915, št. 11/12, 128.

89 *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1917, št. 3/4, 27, 28.

90 »Mitgliederstand,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1917, št. 9/10, 69.

91 Deutscher und Oesterreichischer Alpenverein, Sektion Krain, *Festschrift*, 13, 14.

92 Primož Kuret, »Kronika Ljubljanske filharmonične družbe 1899/1907,« *Muzikološki zbornik* 51, št. 1 (2015): 118.

93 »Personalnachrichten,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1917, št. 1/2, 10, 11.

94 Ibid.

Zanimiva je tudi novica o znanem vodniku Franzu Urbasu iz Mojstrane, ki se je pri 55 letih ponesrečil. S to nesrečo je bil pokopan še zadnji član iz skupine prvih vodnikov na Slovenskem, z njegovo smrtjo pa so vdova in trije majhni otroci ostali brez vira preživetja. Dodano je tudi, da je bil zgleden vodnik in vedno zvest član podružnice, za kar bo ostal v njenem častnem spominu.⁹⁵

Leta 1918 je bilo nekaj več novic s takratnega slovenskega območja, na primer obvestilo o zaprtju koč na Korošici,⁹⁶ o nasilnih vdorih v Deschmannovo kočo (današnji Dom Valentina Staniča pod Triglavom) ter kočo Maria Theresien Hütte (današnji Dom Planika pod Triglavom).⁹⁷

Če torej povzamemo, se je DuOeAV med prvo svetovno vojno bolj posvetil ohranjanju smeri kot oblikovanju novih. Društvu je uspelo preživeti vojna leta v skladu z okoliščinami, težave so se začele šele s posledicami političnega vzpona in mirovnih sporazumov po koncu vojne.⁹⁸ Objav s takratnega slovenskega prostora praktično ni zaslediti, razen redkih novic o smrti zaslužnih članov Kranjske podružnice. Po eni strani je to pričakovano, saj so vojne razmere v ospredje postavljale vse drugo kot prostočasovne dejavnosti. Po drugi strani pa so redke objave tudi odraz stanja in dejavnosti podružnic, ki so s tem tihoma že naznanjale svoj konec.

Pregled novic od 1919 do 1938

Po koncu prve svetovne vojne so bile novice, povezane s slovenskim prostorom, po pričakovanju redke, saj podružnic DuOeAV na tem območju ni bilo več. Zadnje obvestilo Kranjske podružnice v obravnavanem časopisu je bilo namenjeno članom in to prav v zvezi z *Mitteilungem*. Ker je bilo v Ljubljani nemogoče organizirati razdeljevanje časopisa, so ga člani prejeli neposredno iz Münchna.⁹⁹ V obdobju do začetka druge svetovne vojne so se v glasilu poleg že znanih rubrik pojavljale tudi rubrike o gorskem smučanju, prispevki, namenjeni mladim (na primer seznam hostlov), osebni potopisi z gora, nepogrešljive so bile tudi teme s področja varstva narave, skrbi za planinsko cvetje in drugo.

Med krajšimi zapisi iz takratnega slovenskega prostora velja omeniti leta 1933 objavljen poziv *Turistovskega kluba Skala*,¹⁰⁰ ki je z objavo v *Mitteilungen* vabil vse prvopristopnike Kamniških in Julijskih Alp ali Karavank, naj sporočijo svoje podatke in vzpon, saj bodo te informacije vključili v popravljeno izdajo alpinističnega vodnika iz leta 1933.¹⁰¹

95 »Führerwesen, Mitgliederstand,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1917, št. 15/16, 110.

96 »Verschiedenes,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1918, št. 11/12, 77.

97 »Verschiedenes,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1918, št. 19/20, 127.

98 Gidl, *Alpenverein*, 354.

99 »Allerlei,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1919, št. 17/18, 111.

100 Več o tem gl. Peter Mikša in Elizabeta Gradnik, *Trden kakor skala: kratka zgodovina Turistovskega kluba Skala* (Ljubljana: Planinska zveza Slovenije, 2017).

101 *Mitteilungen des deutschen und oesterreichischen Alpenvereins*, 1933, št. 2, 50.

Med daljšimi zapisi o slovenskem prostoru sta pozornost še posebej pritegnila dva. Prvi je potopis nekega dunajskega hribolazca na Vrtačo.¹⁰² Drugi, verjetno atraktivnejši za takratno bralno občinstvo, je iz leta 1926 in nosi naslov *Winke für deutsche Bergsteiger in Jugoslawien (Steiner Alpen, Karawanken Julische Alpen)*.¹⁰³ Avtor, član Münchenske podružnice Adolf Wiegele, je s prispevkom želel nemškim ljubiteljem gora orisati razmere južnega dela alpskega sveta. Predvsem pa je želel prepričati, da bi nekdanje avstrijske alpske pokrajine na Kranjskem (Slovenija), Julijske Alpe, Karavanke in Kamniške Alpe, ki so jih pred vojno odprle in urejale aktivne podružnice *Alpenvereina*, zašle v pozabo, kot se je to zgodilo po vojni. Poleg opisa lepote, ki se lahko povsem merijo s katerim koli drugim območjem Vzhodnih Alp, in natančnih geografskih opisov vzpetega sveta je navedel vse koč, izhodišča do koč in čas, potreben za hojo do koč. Navedel je cene nočitev in hrano, pri čemer je poudaril, da so cene nižje kot v Nemčiji in Avstriji, kvantiteta in kvaliteta pa precej boljši. Za bralce je za lažjo izgovarjavo zapisal tudi fonetična pravila za posamezne črke (sch = š itd.). Zanimive so tudi njegove izkušnje s prebivalci. Prebivalstvo je po njegovem večinoma slovensko, ki tudi govori pretežno slovensko, razen v Bohinju, kjer »se zdi, da ljudje bolje govorijo nemško kot slovensko«. Kljub slovenskemu poreklu prebivalstva se nemško govoreči planinec povsod lahko precej dobro znajde: »Prebivalstvo je sicer nacionalno ponosno, a prijazno in do Nemcev ni čutiti nobene sovražnosti. Predvsem do prebivalcev Münchna so bili zelo prijazni.«¹⁰⁴ Prijaznemu in vljudnemu odnosu do Nemcev navkljub pa pisec opozarja, da previdnosti ni nikoli dovolj: »Za Nemce pa tako kot drugod tudi tukaj velja: nobenega izstopajočega vedenja, nobenega nacionalno nedostojnega obnašanja, ampak opreznost na vsakem koraku!«¹⁰⁵ Zanimiva se zdi še ugotovitev o pohvalni taktosti in korektnosti srbskih uradnikov.

Iste leta je na naslovnici z dovoljenjem avtorja in založnika izšlo besedilo *Scabiosa Trenta*, del Kugyjeve knjige *Aus dem Leben eines Bergsteigers*.¹⁰⁶ Gre za rastlino, ki jo je v tem koncu Alp našel in krstil Hacquet,¹⁰⁷ a je do leta 1877 še nikoli nihče ni videl, kljub intenzivnemu iskanju številnih, tudi botanikov. Pri devetnajstih letih je Kugyja doletela prošnja njegovega botaničnega mentorja Muzia de Tommasinija,¹⁰⁸ ali bi jo lahko našel v dolini Trente. Takrat se je prvič odpravil v to dolino in obiskal vse okoliške vrhove, toda rože ni našel. Kljub temu je bil za izkušnjo hvaležen, saj je

102 »Karawanken Vertatscha,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1928, št. 7, 118.

Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins, 1926, št. 7, 80.

103 Adolf Wiegele, »Winke für deutsche Bergsteiger in Jugoslawien (Steiner Alpen, Karawanken Julische Alpen),« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen*, 1926, št. 12, 138, 139.

104 *Ibid.*, 138.

105 *Ibid.*, 139.

106 J. Kugy, »Scabiosa Trenta,« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1926, št. 12, 227–30. Gre za Kugyjevo delo *Aus dem Leben eines Bergsteigers* (München: R. Rother, 1925).

107 Belsazar de la Motte Hacquet, tudi Balthasar ali Balthazar Hacquet (*1739/1740 Le Conquet, Bretanja; †10. 1. 1815, Dunaj), naravoslovec, zdravnik, avtor. – Constantin von Wurzbach, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, 7. del (Wien: Universitäts-Buchdruckerei L. C. Zamarski (vormals J. P. Sollinger), 1861), 163–65. *Slovenski biografski leksikon*, pridobljeno 22. 7. 2019, <https://www.slovenska-biografija.si>.

108 Muzio de Tommasini, (*7. 6. 1794 Trst; †31. 12. 1879, Trst), botanik in upravni uradnik. – *Slovenski biografski leksikon*, pridobljeno 22. 12. 2021, <https://www.slovenska-biografija.si>.

zaradi nje našel pravljčni zaklad gora. Glede na Hacquetove zapiske in študije botanika Wilhelma Voßa,¹⁰⁹ gre za rastlino trentavski grintavec.¹¹⁰

V tem obdobju je bil časopis tudi sicer naklonjen Kugyju, kar dokazujejo objave čestitk ob njegovi 70-letnici¹¹¹ in 80-letnici. Slednja je izšla pod pomenljivim z naslovom, ki pove vse *Ein Klassiker des Alpinismus*.¹¹² Precej obsežen zapis bavarskega učitelja in bibliotekarja dr. A. Dreyerja¹¹³ se začne z znanim Kugyjevim citatom: »Vsa bogastva in globino duše gore lahko pokažejo le iskreni ljubezni. Od človeka zahtevajo popolno predanost, pogum in iskreno navdušenje.«¹¹⁴ Avtor piše o Kugyjevi nepojasnjeni notranji sili, ki ga je neustavljivo gnala v vzpeti svet, in o njegovih alpinističnih in pisateljskih uspehih. Dreyer je bil med obema vojnama avtor številnih člankov in zapisov, ki so se nanašali na znane osebnosti gorskega sveta¹¹⁵ ali opise različnih knjižnih razstav.¹¹⁶

Število novic iz alpskega sveta s slovenskega območja se je po prvi svetovni vojni po pričakovanjih precej zmanjšalo, dokler niso skoraj popolnoma usahnile. To je povsem razumljivo, saj so praktično vse podružnice po prvi svetovni vojni v takratnem slovenskem prostoru prenehale delovati. Redki zapisi iz omenjenega prostora so poučni in vabljivi za takratne bralce časopisa in planinske navdušence. Prav tako pa so zanimivi za sodobne raziskovalce, saj odlično odslikavajo podobo tega dela slovenskega prostora pred drugo svetovno vojno.

Zaključek

Časopis *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins* je bil ena izmed dveh publikacij društva DuOeAV, ki je za njun tisk in izdajo namenil tudi največ denarnih sredstev. Sprva izrazito nepolitičen časopis je pod vplivom družbenopolitičnih sprememb, tako kot delovanje društva, postajal vse bolj političen. Prva svetovna vojna je v življenje društva in s tem tudi časopisa zarezala globoko rano. Glasilo *Mitteilungen* je poslej sicer želelo ostati zvesto starim načelom, a po taki globoki in tragični družbenopolitični preizkušnji poti nazaj ni bilo več. Dokončno se je časopis

109 Wilhelm Voss (*31. 12. 1849, Dunaj; †30. 3. 1895, Dunaj), botanik, mikolog, mineralog. – *Slovenski biografski leksikon*, pridobljeno 21. 12. 2021, <https://www.slovenska-biografija.si>. Več o tem gl. Jernej Jogan, »Flora Ljubljanskega gradu stoletja po Vossu«, *Hladnikia*, št. 32 (2013), 53–66.

110 J. Kugy, »Scabiosa Trenta«, *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1926, št. 12, 230. Več o tem gl. Pier Luigi Nimis, Nada Praprotnik, Irena Kodele Krašna, »Spoznajmo 100 rastlin alpskega botaničnega vrta Juliana (Slovenija)«, *Universita degli Studi di Trieste (Dipartimento di Scienze della Vita)*, pridobljeno 23. 12. 2021, http://dryades.units.it/online_books/Juliana_Book_slo/files/assets/basic-html/page1.html.

111 »Personalnachrichten«, *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1928, št. 7, 118.

112 Dr. A. Dreyer, »Ein Klassiker des Alpinismus. Zum 80. Geburtstag Julius Kugy«, *Mitteilungen des Deutschen Alpenvereins*, 1938, št. 7, 170, 171.

113 Aloys Dreyer (*3. 9. 1861 Straubing; †17. 9. 1938 München), učitelj, bibliotekar. – *Literaturportal Bayern*, pridobljeno 30. 12. 2021, <https://www.literaturportal-bayern.de/autorinnen-autoren?task=lpbauthor.default&pnd=116220473>.

114 Dr. A. Dreyer, »Ein Klassiker des Alpinismus. Zum 80. Geburtstag Julius Kugy«, 170.

115 Dr. A. Dreyer, »Theodor Petersen«, *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1916, št. 5/6, 48, 49.

116 Dr. A. Dreyer, »Literatur der Alpenvereinsbücherei zu den 'Neuen Reisezielen' des D. u. Ö. Alpenvereins«, *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1916, št. 13/14, 121, 122.

spolitiziral po priključitvi Avstrije k Nemčiji leta 1938, po kateri sta društvo in njegovo glasilo dobili novo ime. Po tem dogodku je časopis *Mitteilungen* izšel samo še devetkrat, dokler ni konec leta 1938 dokončno prenehal izhajati.

Pogostnost in vrsta novic ali daljših objav iz slovenskega prostora v času izhajanja glasila je odraz delovanja zlasti Kranjske podružnice. Od skromnih, enoznačnih objav so skladno z akcijami podružnice zavzemale vse širši spekter krajših novic, od gradnje koč, urejanja poti, vodništva, obeleženj pomembnejših predstavnikov društva itd. Večino je po vsej verjetnosti napisal dolgoletni predsednik podružnice Rudolf Roschnik. Daljši prispevki so bili objavljeni tudi na naslovnica, kar kaže na njihovo pomembnost. Med njihovimi avtorji omenimo Johannesa Frischaufa in Juliusa Kugyja, do katerega je časopis imel izrazito pozitiven odnos.

Za naš slovenski prostor je časopis zanimiv predvsem z dveh vidikov. Prvi se nanaša na dejstvo, da časopis, tako kot društvo, sprva ni bil politične narave. V prvi vrsti je šlo pri prizadevanjih društva in posledično časopisa za geografsko povezovanje in alpsko stvar, ne pa za politično pehanje, kar dokazujejo tudi objavljene novice. Zaradi družbenopolitičnih sprememb pa sta zlasti tik pred začetkom druge svetovne vojne društvo in s tem tudi njegovo glasilo postala sredstvo v rokah velikonemške politike.

Drugi vidik je povezan s široko razširjenostjo društva in s tem tudi časopisa. Pregled novic s takratnega slovenskega vzpetega sveta namreč kaže, da je poznavanje tega prostora segalo v geografsko široko območje. Če vemo, da je glasilo pokrivalo praktično ves nemško govoreči srednjeevropski prostor in sta ga dobivali tudi podružnici v Angliji in Egiptu, je poznavanje takratnega slovenskega sveta precej presegalo okvire današnjega skupnega evropskega prostora.

Viri in literatura

Časopisni viri

- Belar, Albin. »Beiträge zum Erdbeben in Laibach. (Separatdruck aus den 'Mittheilungen des naturwissenschaftlichen Vereins an der Universität'.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1896, št. 18, 227.
- Belar, Albin. »Winke zum Gebrauche der Aneroidbarometr für Touristen.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1894, št. 22, 270, 271.
- Blodig, Dr. Karl. »Heinrich Heß und die Veröffentlichungen des DuOAV (Anlässlich seiner 31 jährigen Tätigkeit als Schriftleiter und des Erschienenens des 50. Bandes der Zeitschrift.« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1920, št. 9-12, 22.
- Böhm, August von. »Ami Boue und die Vellacher Kočna.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1895, št. 11, 131, 132.
- Böhm, August von. »Zum Kampfe um den Namen Steiner Alpen.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1893, št. 23, 282–84.
- *Deutsche Stimmen aus Krain, Triest und Küstenland, Beilage zu Nr. 239 des Gratzter Tagblattes*, 30. 8. 1901, nepaginirano.
- Dreyer, Dr. A. »Ein Klassiker des Alpinismus Zum 80. Geburtstag Julius Kugy.« *Mitteilungen des Deutschen Alpenvereins*, 1938, št. 7, 170.

- Dreyer, Dr. A. »Ein Klassiker des Alpinismus Zum 80. Geburtstag Julius Kugy.« *Mitteilungen des Deutschen Alpenvereins*, 1938, št. 7, 170, 171.
- Dreyer, Dr. A. »Literatur der Alpenvereinsbücherei zu den „Neuen Reisezielen“ des D. u. Ö. Alpenvereins.« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1916, št. 13/14, 121, 122.
- Dreyer, Dr. A. »Theodor Petersen.« *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1916, št. 5/6, 48, 49.
- Frischauf, Prof. Dr. Johannes. »Auf Cherso.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1890, št. 12, 156–59.
- Frischauf, Prof. Dr. Johannes. »Die Insel Arbe in Dalmatien.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1890, št. 6, 77.
- Frischauf, Prof. Dr. Johannes. »Höhewinkel und Aussichtsweite.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1888, št. 6, 70.
- Frischauf, Prof. Dr. Johannes. »Touren von der Umgebung von Karlstadt.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1889, št. 24, 297, 298.
- Frischauf, Prof. Dr. Johannes. »Vermunt vor hundert Jahren.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1888, št. 14, 165.
- Frischauf, Prof. Dr. Johannes. »Zur Forschung der unterirdischen Wasserläufe.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1890, št. 10, 131.
- Gratzy, Dr. Oscar. »Santhaler oder Steiner Alpen?« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1891, št. 11, 131, 132.
- Jahne, Ludwig. »Führer durch die Karawanken.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1896, št. 12, 152.
- Kugy, Dr. Julius. »Aus den Julischen Alpen.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1890, št. 9, 113–15.
- Kugy, Dr. Julius. »Aus der Monte Rosa-Gruppe.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1889, št. 2, 17–19.
- Kugy, Dr. Julius. »Julische Alpen,« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1884, št. 9, 342, 343.
- Kugy, Dr. Julius. »Neue Touren in den Julischen Alpen.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1886, št. 2, 13, 14.
- Kugy, Dr. Julius. »Scabiosa Trenta.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1926, št. 12, 227–30.
- Roschnik, Rudolf. »Bergfahrten zu und von der Vosschütte.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1891, št. 15, 176–79.
- Roschnik, Rudolf. »Bergfahrten zu und von der Vosschütte.« *Deutsche Stimmen aus Krain, Triest und Küstenland, Beilage zu Nr. 239 des Grätzer Tagblattes*, 30. 8. 1901, nepaginirano.
- Roschnik, Rudolf. »Führerlehrcurs in Mojstrana.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1894, št. 7, 83, 84.
- Schütz, Luise. »Vellacher Kočna oder Dreigipfelige Baba.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1896, št. 24, 298.
- Sektion des DuOAV, »Zur Frage der Erbauung einer Alpenvereins-Hütte an der Südseite der Steiner Alpen.« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1894, št. 2, 8.
- T.O. »Stoletnica planinskega biltena.« *Planinski vestnik*, 1975, št. 10, 630.
- Wiegele, Adolf. »Winke für deutsche Bergsteiger in Jugoslawien (Steiner Alpen, Karawanken Julische Alpen).« *Mittheilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins*, 1926, št. 12, 138, 139.

Spletni viri

- *Alpenverein Österreich*. Pridobljeno 20. 10. 2021. <https://www.alpenverein.de/>.
- *Alpenverein Villach*. Pridobljeno 10. 1. 2022. C:/Users/UPORAB~1/AppData/Local/Temp/2020-01-AV-Magazin-Beilage-Geschichte-Web.pdf.
- *Avstria Forum*. Pridobljeno 2. 11. 2021. <https://austria-forum.org>.
- *Avstrian literature online*. Pridobljeno 20. 10. 2021. <http://www.literature.at>.
- *Österreichisches Biographisches Lexikon*. Pridobljeno 23. 12. 2021. <https://www.biographien.ac.at>.
- *Slovenski biografski leksikon*, <https://www.slovenska-biografija.si>.
- *Neue Deutsche Biographie*. Pridobljeno 23. 12. 2021. <https://www.deutsche-biographie.de/pnd117609099.html#ndbcontent>.
- *Literaturportal Bayern*. Pridobljeno 30. 12. 2021. <https://www.literaturportal-bayern.de/autorinnen-autoren?task=lpbauthor.default&pnd=116220473>.
- *Frankfurter Hauptfriedhof*. Pridobljeno 31. 12. 2021. <https://frankfurter-hauptfriedhof.de/index.php/start/listen-2/401-petersen-a61>.
- *Universita degli Studi di Trieste (Dipartimento di Scienze della Vita)*. Pridobljeno 23. 12. 2021. http://dryades.units.it/online_books/Juliana_Book_slo/files/assets/basic-html/page1.html.

Marija Mojca Peternel

MITTEILUNGEN DES DEUTSCHEN UND OESTERREICHISCHEN ALPENVEREINS (1875-1938)

SUMMARY

The *Mitteilungen des Deutschen und Oesterreichischen Alpenvereins* was one of the publications of the German - Austrian mountain society *Deutscher und Oesterreichischer Alpenverein* and as such reflected its activities and its development. Initially a distinctly non-political newspaper, it became increasingly political under the influence of socio-political changes, just like the work of the Association. The First World War cut a deep wound in the life of the Society and thus also in the life of the newspaper. The *Mitteilungen* wanted to remain faithful to the old principles, but there was no turning back after such a profound and tragic socio-political ordeal. The newspaper was finally politicised after the annexation of Austria to Germany in 1938, after which the association and thus its newsletter were given a new name.

The frequency and type of news or longer publications from the Slovenian area during the period of the newsletter's publication reflects the activities of the Kranj branch in particular. From modest, one-liners, in line with the branch's actions, they covered an increasingly broader spectrum of shorter news items, from hut building, trail maintenance, guiding, commemorations of important representatives of the Society, etc. Most of it was probably written by Rudolf Roschnik, the long-time president of the Kranj branch. Among the authors of longer articles, we should mention Johannes Frischauf and Julius Kugy, towards whom the newspaper had a very positive attitude.

For our Slovenian context, the newspaper is interesting mainly from two points of view. The first refers to the fact that the newspaper, like the Association, was not originally a political newspaper. The efforts of the association and, consequently, the newspaper was primarily about geographic integration and the Alpine cause, not about political grandstanding, as the publication of the news also proves. The second fact is related to the widespread distribution of the Association and thus of the newspaper. If we know that the newspaper covered practically the entire German-speaking Central European area and that the Society also included branches from England and Egypt, then we can say that the Slovenian ascended world went beyond the present-day common European area.